

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Javaslat európai parlamenti és tanácsi irányelvre a kerekes mezőgazdasági vagy erdészeti traktorok visszapillantó tükréről (kódifikált változat)

COM(2007) 236 final – 2007/0081 (COD)

(2007/C 256/06)

2007. május 29-én az Európai Unió Tanácsa úgy határozott, hogy az Európai Közösséget létrehozó szerződés 95. cikke alapján kikéri az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleményét a fenti tárgyban.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság úgy vélte, hogy a javaslat tartalma teljes mértékben kielégítő, és részéről nem igényel semmiféle kommentárt, ezért 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 11-i ülésnapon) 145 szavazattal 2 ellenében, 4 tartózkodás mellett úgy határozott, hogy kedvező véleményt bocsát ki a javasolt szövegről.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 11-én.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Dimitris DIMITRIADIS

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Tárgy: Európa energiapolitikájának meghatározása (lisszaboni stratégia)

(2007/C 256/07)

2006. szeptember 14-én az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság Eljárási Szabályzatának 31. cikke alapján úgy határozott (e döntését 2006. október 26-án megerősítve), hogy tájékoztató jelentést dolgoz ki a következő tárgyban: *Európa energiapolitikájának meghatározása*.

A 2007. március 14-15-én tartott plenáris ülésen úgy határoztak, hogy a tájékoztató jelentést saját kezdeményezésű véleménnyé dolgozzák át (az Eljárási Szabályzat 29. cikke (2) bekezdésének értelmében).

A bizottsági munka előkészítésével megbízott „Közlekedés, energia, infrastruktúra és információs társadalom” szekció 2007. június 19-én elfogadta véleményét. (Előadó: Ulla Birgitta Sirkeinen.)

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság 2007. július 11-12-én tartott 437. plenáris ülésén (a július 12-i ülésnapon) 126 szavazattal, ellenszavazat nélkül, 4 tartózkodás mellett elfogadta az alábbi véleményt.

1. Ajánlások

1.1 Az energia olyan központi politikai kérdéssé vált, amely szorosan kapcsolódik a növekedést és a munkahelyteremtést célzó lisszaboni stratégiához.

– Az energia az európai gazdaság egyre nagyobb részére van meghatározó befolyással. Az olyan energiapolitikai kihívások megválaszolására, mint az éghajlatváltozás, az ellátás biztonsága vagy a versenyképesség, az EU-nak magas határfokú, alacsony széntartalmú energiaforrásokat felhasználó gazdaságra kell átállnia.

– Ehhez átfogó megközelítésre és annak uniós szintű átgondolására van szükség, hogy miként lehet kordában tartani az európai energiakeresletet, és diverzifikált források használa-

tával, a hálózatokhoz való hozzáférés biztosításával, valamint a külső energiaügyekben történő egységes fellépéssel és más lehetséges intézkedésekkel biztonságossá tenni az ellátást.

– Az átállást lehetővé tevő újítások létrehozása és alkalmazása bizonyos feltételek meglétét és egyes, konkrét intézkedések megtételét igényli uniós, tagállami, regionális és helyi szinten.

1.2 A munkahelyek mennyiségének és minőségének növelése a lisszaboni stratégia központi kérdése. A piaci feltételek változásakor a munkahelyek egy része megszűnik az energiaszektorban. Az új energetikai megoldások ugyanakkor a magas minőségű munkahelyek létrehozásának erőteljes mozgatórugói lehetnek. Az oktatás és a képzés az ezt legjobban elősegítő tényezők közé tartoznak.

1.2.1 A foglalkoztatáson kívül az energia társadalmi dimenzióinak egyéb vetületei is igen lényegesek a lisszaboni stratégia szempontjából. Ez elsősorban elérhető árú, magas minőségű közszolgáltatásokat jelent. Szükség van a civil társadalom és így a szociális partnerek tevékeny részvételére az energiapolitika kialakításában.

1.3 Az EGSZB – a nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal együtt – az alábbi ajánlásokat terjeszti elő az energiapolitikára vonatkozóan a lisszaboni stratégia keretében (*A tudásalapú társadalom energiapolitikája*):

- Alaposan megvizsgálandók az energiapolitikák és az egyéb, vonatkozó keretfeltételek a hatékony, alacsony széntartalmú energiaforrásokat felhasználó gazdaság uniós célkitűzésének tükrében.
- Képzett és erősen motivált munkaerő biztosítandó magas színvonalú oktatási rendszer elérhetővé tételén keresztül.
- Elegendő, a főbb versenytársakéval összemérhető, közpénzből történő kutatás-fejlesztés biztosítandó, a K + F magántőke általi finanszírozása pedig ösztönzendő.
- Nemzetközi energiatechnológiai együttműködés alakítandó ki, elsősorban a többi nagy szereplővel. Folyamatosan nyomon követendők a főbb versenytársak és partnerek által követett energiatechnológiai politikák és végrehajtott intézkedések.
- Kockázatfinanszírozás biztosítandó a kvk-k számára azok létrehozásának és beindításának szakaszában, továbbá az új technológiákba való beruházások esetén.
- Nyílt és egészséges verseny biztosítandó az energiapiacokon annak érdekében, hogy a vállalatokat újításra készítsük. A megújuló energiaforrások terén a sikeres innovációhoz döntő fontosságú lehet a hálózati hozzáférés.
- Lebontandók az akadályok az új technológiák használatbavételéhez megkívánt beruházások előtt. A tervezési és engedélyezési követelmények lelassítják, sőt, gátolják a beruházásokat. A beruházások kockázatának csökkentéséhez a szabályozási keretnek kiszámíthatónak és változatlanoknak kell lennie.
- Biztosítandó az új technológiák kijutása az uniós és világszintű piacokra.
- Globálisan egyenlő feltételek biztosítandók, így például globális szén-dioxid-díj vezetendő be. Mindeközben ügyelni kell arra, hogy a szén-dioxidot ne kezdjük el a többihez hasonló áruként kezelni, hiszen a szén-dioxid-kibocsátás valós csökkentése bolygónk túlélésének előfeltétele.
- A nagyra törő célkitűzések segíthetnek abban, hogy az EU erős pozíciót szerezzen a világszintű piacokon az energiahatékony és a megújuló energiaforrásokra épülő technológiák terén. A célkitűzések és határidők azonban gondosan jelölendők ki, hogy valójában teljesíthetők legyenek.

– Az innováció tevékeny támogatását célzó intézkedések nagy gonddal választandók ki az alábbiak közül annak érdekében, hogy az eredményeket költséghatékonyan érjük el:

- A kutatás-fejlesztés finanszírozása
- Oktatás és képzés
- A nagyközönség tájékoztatása
- Ármechanizmusok, adózás
- Támogatások
- Kötelező jellegű célok és egyéb kötelezettségek
- Szabályozás és kötelező erejű normák
- Önkéntes szabványok és megállapodások
- Közbeszerzések

1.4 Az energiaszektor szükséges, sürgős átalakítása érdekében fel kell gyorsítani az innováció ütemét. Az EGSZB sürgeti, hogy szenteljének különleges figyelmet:

- egyes intézkedéseknek, amelyek révén a szén-dioxid-kibocsátás gazdasági költsége a megfelelő szinten állapítható meg,
- a K + F közpénzből és magántőkéből történő finanszírozásának kiterjesztése új energiaformák és az energiahatékonyág támogatása érdekében,
- a szabályozás (vagy ha az költséghatékonyabb, más intézkedések) felhasználása annak érdekében, hogy gyorsabb legyen az előrelépés a termékek valamennyi fajtája energiahatékonyágának javításában,
- a közbeszerzés sokkal tevékenyebb felhasználása az energiahatékonyági szabványok emelése érdekében, különösen az építőipar területén.

2. Bevezetés

2.1 Az EGSZB – nemzeti gazdasági és szociális tanácsokkal együttműködve – 2008 elejére „összefoglaló jelentés” készítését tervezi a növekedést és munkahelyteremtést célzó lisszaboni stratégia tárgyában. Jelen energiapolitikai vélemény a fenti összefoglaló jelentés részét képezi. Nemzeti gazdasági és szociális tanácsok közreműködésével készült, különösen a francia, az olasz és a máltai tanács tevékeny részvételével.

2.2 A vélemény az „Integrált iránymutatások a növekedésről és a foglalkoztatásról (2005–2008)” című dokumentum „B” részén („Mikroökonómiai reformok Európa növekedési potenciáljának fokozására”) alapul. Elsősorban a 8. (a versenyképesség erősítése), a 12. (kutatás-fejlesztés), a 13. (innováció és IKT), valamint a 14. (az erőforrások fenntartható felhasználása) iránymutatásokkal függ össze ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ COM(2005) 141 final, Integrált iránymutatások a növekedésről és a foglalkoztatásról.

Az Európai Tanács 2006. márciusi ülése

2.3 Az Európai Tanács 2006. március 23-24-én Brüsszelben tartott ülésének következtetéseiben üdvözölte (a munkahelyteremtést és növekedést szolgáló újraindított lisszaboni stratégiáért való) „közösségi szintű felelősségvállalás növelése érdekében az Európai Parlament, a Régiók Bizottsága és az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság által tett kezdeményezéseket. Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságot és a Régiók Bizottságát munkájuk folytatására ösztönzi, és arra kéri őket, hogy a növekedési és foglalkoztatási partnerség támogatásához 2008 elején nyújtsanak be összefoglaló jelentéseket”. (Az elnökségi következtetések 12. pontja.)

2.4 Az Európai Tanács megjegyzi, hogy „Európát az erősödő külföldi verseny, az előregedett népesség, magasabb energiaárak és az energiabiztonság védelme iránti igény jellemzi” (az elnökségi következtetések 7. pontja). Ezenkívül „megerősíti, hogy a növekedésre és a foglalkoztatásra vonatkozó integrált, 2005–2008-as időszakra szóló iránymutatások továbbra is érvényesek. Ennek keretében megállapodik a következőkről: a tudásba és innovációba való beruházással, a különösen a kkv-kat érintő vállalkozási potenciállal és a kiemelt fontosságú csoportok foglalkoztatásával kapcsolatos kiemelt intézkedések konkrét területei; valamint az európai energiapolitika meghatározása” (16. pont).

2.5 Az energia témájában az Európai Tanács megállapítja, hogy Európa előtt az energiaügy területén számos kihívás áll: az olaj- és gázpiac folyamatosan nehéz helyzete, a behozataltól való egyre növekvő függőség, az eddig elért diverzifikáció korlátozott mértéke, a magas és ingadozó energiaárak, a világszerte növekvő energiakereslet, a termelő és tranzitországokat, valamint a szállítási útvonalakat érintő biztonsági kockázatok, az éghajlatváltozás okozta fokozódó fenyegetettség, az energiahatékonyság és a megújuló energiaforrások használata terén tapasztalható lassú előrehaladás, az energiapiac közeljövőben (2007. július) kiteljesedő liberalizációja mellett az energiapiacok fokozott átláthatóságának és a nemzeti energiapiacok további integrációjának és összekapcsolásának szükségessége, valamint az energiaágazat szereplői közötti korlátozott koordináció, miközben az energiainfrastruktúrában jelentős beruházásokra van szükség (43. pont).

2.6 E kihívásokra válaszolva és az „Európai stratégia az energiaellátás fenntarthatóságáért, versenyképességéért és biztonságáért” című európai bizottsági zöld könyv alapján az Európai Tanács olyan európai energiapolitikára szólított fel, amely a hatékony közösségi politika, a tagállamok közötti koherencia, valamint a különböző szakpolitikai területeken hozott intézkedések közötti összhang megteremtésére törekszik, valamint kiegyensúlyozott módon teljesíti a versenyképesség, az ellátási biztonság és a környezeti fenntarthatóság hármasságát (44. pont).

2.7 Az Európai Tanács hangsúlyozta, hogy ezen összhangnak az EU belső és külső politikáiban történő megvalósítása érdekében az energiapolitikának számos szakpolitikai terület igényeinek meg kell felelnie. A növekedési stratégia részeként és

a nyitott és versenyző piacok révén az energiapolitika ösztönzi a beruházásokat, a technológiai fejlődést, a bel- és külkereskedelmet. Szorosan kapcsolódik a környezetvédelmi politikához, a foglalkoztatáshoz, a regionális politikához és különösen a közlekedéspolitikához. Ezenfelül külpolitikai és fejlesztési politikai vonatkozásai egyre nagyobb jelentőséghez jutnak az energiapolitikai célkitűzések más országokkal kapcsolatban történő előmozdítása érdekében (45. pont).

2.8 Az európai energiapolitikanak a hosszú távú kereslet és kínálat közösen kialakított szempontjain, valamint valamennyi energiaforrás előnyeinek és hátrányainak tárgyilagos, átlátható értékelésén kell alapulnia, továbbá kiegyensúlyozott módon hozzá kell járulnia három fő célkitűzéséhez (46. és 47. pont):

- az energiaellátás biztonságának javítása,
- az európai gazdaságok versenyképességének, valamint a vállalkozások és a fogyasztók számára az energiaellátás megfizethetőségének szilárd szabályozási kereten belüli biztosítása,
- a környezeti fenntarthatóság elősegítése.

2.9 A felsorolt fő célkitűzések teljesítése érdekében az energiapolitikanak:

- biztosítani kell a piacokon az átláthatóságot és a megkülönböztetésmentességet,
- összhangban kell állnia a versenyszabályokkal,
- összhangban kell állnia a közszolgáltatási kötelezettségekkel,
- teljes mértékben tiszteletben kell tartania a tagállamok szuverenitását az elsődleges energiaforrások, valamint az energiaszerkezet megválasztása tekintetében.

2007. évi energiacsomag

2.10 Az Európai Bizottság 2007-től kezdődően várhatóan rendszeresen energiapolitikai stratégiai elemzést terjeszt majd elő. 2007. január 10-én az Európai Bizottság kiadta első elemzését, továbbá az Európai Tanácsnak és az Európai Parlamentnek szóló, „Európai energiapolitika” című közleményét, vagyis az „energiacsomagot”.

2.11 Az Európai Bizottság az európai energiapolitika kialakításakor három tényezőt vett figyelembe: az éghajlatváltozás elleni küzdelmet, a foglalkoztatás és a növekedés előmozdítását, továbbá az EU gáz- és olajimporttól való függőségének csökkentését.

2.12 Az Európai Bizottság Európa központi energiaügyi célkitűzéseiként azt mutatja be, hogy az EU-ban az üvegházhatású gázok kibocsátását 2020-ig 20 %-kal csökkenteni kell. Az EU célját annak összefüggésében kell szemlélni, hogy az ipari országoknak nemzetközileg kell fellépniük az éghajlatváltozással kapcsolatban. Amennyiben létrejön egy ilyen kötelezettségvállalás, akkor az EU-nak még tovább kell mennie. Azt kell ezért célul kitűzni, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentése 2020-ig elérje a 30 %-ot, 2050-ig pedig a 60–80 %-ot.

2.13 Az aggodalom nemcsak az éghajlatváltozást érinti, hanem Európa energiaellátásának biztonságát, gazdaságát és polgárainak jólétét is. Az Európai Bizottság véleménye szerint a célkitűzés elérése korlátozhatja azt a növekvő kiszolgáltatottságot is, amelyet az olaj- és gázellátás fokozott bizonytalansága és az áringadozások jelentenek az EU-nak, versenyképesebb uniós energiapiacot eredményezhet, valamint ösztönözheti a technológiai fejlődést és a munkahelyteremtést.

2.14 Energiaügyi szempontból az üvegházhatású gázokra vonatkozó általános cél elérése azt fogja megkívánni az EU-tól, hogy az energiafelhasználásból eredő szén-dioxid mennyiségét legalább 20 %-kal – illetve valószínűleg még többel – csökkentse a következő 13 év alatt. Ez azt fogja jelenteni, hogy az EU globális vezető és katalizátorszerepet vállal egy új ipari forradalomban.

2.15 E célkitűzés elérése érdekében az Európai Bizottság javaslatot tesz arra is, hogy kapjon központi szerepet egy sor energiához kapcsolódó intézkedés: az energiahatékonyság javítása; a megújuló energia arányának növelése az energiaellátáson belül, illetve új intézkedések annak biztosítására, hogy a belső energiapiacból származó előnyök mindenkire eljussanak; a tagállamok közötti szolidaritás megerősítése hosszabb távú energiatechnológiai fejlesztési elképzelésekkel, a nukleáris biztonság újra középpontba helyezésével, valamint határozott erőfeszítésekkel annak érdekében, hogy az EU „egy hangon beszéljen” nemzetközi partnereivel, köztük az energiatermelőkkel, az energiainportőrökkel és a fejlődő országokkal.

2.16 Az elemzés tízpontos energiaügyi cselekvési tervet is tartalmaz az intézkedések menetrendjével. A cselekvési tervvel együtt az első, konkrét intézkedésekből álló csomagot is bemutatják. Ez az alábbiakat tartalmazza:

- a tagállamok által készített végrehajtási jelentés a gáz és a villamos energia belső piacáról, valamint egy vizsgálat eredményei a két ágazatban tapasztalható versenyhelyzetről;
- terv a tagállamok elektromos és gázvezeték-hálózatainak prioritást élvező összekapcsolásairól, hogy valósággá váljék az európai hálózat;
- javaslatok a fosszilis tüzelőanyagokból származó fenntartható energiatermelés előmozdítására;
- útiterv és más kezdeményezések a közlekedésben használt megújuló üzemanyagok, mindenekelőtt a bioüzemanyagok támogatására;
- az európai atomenergia-helyzet elemzése;
- munkalap a leendő európai energiastratégiai technológiai tervhez.

2.17 A cselekvési terv részét képezi az Európai Bizottság által 2006. október 19-én elfogadott energiahatékonysági cselekvési terv is. Az Európai Bizottság „Az éghajlatváltozás 2 °C-ra korlátozása – politikai lehetőségek az EU és a világ számára 2020-ig és azon

túl” című közleménye és a stratégiai elemzés kiegészíti és megerősíti egymást.

2.18 Az Európai Tanács 2007. március 8-9-i, tavaszi csúcstalálkozóján teljes mértékben támogatta az Európai Bizottság javaslatát. Az Európai Bizottság részletes jogalkotási és más, vonatkozó javaslatokat fogalmaz meg a csúcstalálkozó következtetéseivel összhangban. Két év múlva egy második energiapolitikai stratégiai elemzés fog beszámolni az elért eredményekről, mert az állam- és kormányfők elkötelezték magukat amellett, hogy rendszeresen megvitatják az energiaügyeket.

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság korábbi energiapolitikai véleményei

2.19 2002–2006 közötti hivatali időszaka során az EGSZB több véleményt is készített energiapolitikai kérdésekről, különösen a különféle energiaforrások és energiatermelési technológiák jellemzőiről és szerepéről. 2006. szeptemberi plenáris ülésén az EGSZB végül – nagymértékben e korábbi véleményeken alapuló – feltáró véleményt fogadott el „Az EU energiaellátása: stratégia az energiaforrások optimális arányának meghatározására”^(?) címmel. A vélemény a 2006. márciusi európai tanácsi ülésen felvetettek közül számos kérdéssel foglalkozott. Fő következtetései a következők voltak:

2.20 Az EGSZB úgy látta, hogy Európának stratégiai célként kell meghatároznia egy olyan, változatos energiaszerkezetet, amely optimálisan eleget tesz gazdasági, az ellátás biztonságával kapcsolatos és éghajlat-politikai célkitűzéseknek. Minden energiaforrásnak és energiatermelési technológiának megvannak az ezekhez a célkitűzésekhez mért előnyei és hátrányai, amelyeket nyílt és kiegyensúlyozott módon figyelembe kell venni.

2.21 A megújuló energiaforrások fokozott felhasználása olyan lehetőségeket rejt magában, amelyeket nem szabad kiaknáztatlannal hagyni. Azonban még ha a megújuló energiaforrások használatának a 2020-ra rögzített 20 %-os célkitűzését sikerülne is elérni, nem tűnt valószínűnek, hogy a megújuló energiaforrások belátható időn belül teljesen kiválthatják a hagyományos energiaforrásokat.

2.22 Egyetlen lehetőség elől sem szabad elzárkózni. A véleményben hivatkozott, a 25 tagú Unióra szabott forgatókönyvek is egyértelműen ezt a következtetést támasztják alá. Még az energiahatékonyság legerősebb fejlődését és a megújuló energiaforrások fokozottabb felhasználását feltételező forgatókönyv szerint sem volt szabad elavultnak tekinteni semelyik energiatermelési technológiát, az ugyanis vagy környezetvédelmi vagy gazdasági szempontból negatív hatásokkal járna.

2.23 A jelenlegi energiaszerkezetet a külső forrásokra utaltság csökkentése és az Európában elérhető, káros anyagok kibocsátásától mentes források növelése irányába kellene politikai stratégiák útján továbbfejleszteni, szem előtt tartva azt is, hogy a különböző technológiákra irányuló beruházásokról a piaci résztvevők döntenek.

^(?) HL C 318., 2006.12.23., 185. o.

2.24 Az EGSZB az energiaforrások optimális arányának meghatározására irányuló stratégia kidolgozását ajánlotta. Ebben az összefüggésben fontos az Unió, a tagállamok, a független hatóságok és a piaci résztvevők szerepét világosan meghatározni.

Az energiaforrások optimális arányának meghatározására irányuló stratégia összetevőül a következőket javasoltuk:

- energiahatékonyság – a kombinált hő- és áramtermelést is beleértve,
- megújuló energiaforrások használata, a bioüzemanyagok közlekedésben való alkalmazását is beleértve,
- energiahatékonyság a közlekedésben,
- még nagyobb nukleáris biztonság és az elhasznált fűtőanyag problémájának megoldása,
- „tisztá szén” technológiák és az EU-n belüli széntartalmékok felhasználásának újbóli növekedésére való felkészülés,
- a cseppfolyógáz-terminálokra irányuló beruházások ösztönzése,
- a megfelelő keret ahhoz, hogy az energiatermelés és -szállítás terén a beruházások elegendőek legyenek,
- az EU-nak „egy hangon” és a nemzetközi szintén egy legerősebb résztvevőjeként való felszólalása,
- a jelenlegi és jövőbeli éghajlat- és környezetpolitikai intézkedések által az egyéb energiapolitikai célkitűzésekre kifejtett hatás értékelése,
- globális megoldás a Kiotó utáni éghajlati politikákra, legalább az összes nagy kibocsátó bevonásával,
- a kutatás-fejlesztési ráfordítások, valamint az energia terén folytatott kutatás-fejlesztés uniós támogatásának növelése, rövid és hosszú távon egyaránt.

3. Az EGSZB megjegyzései az európai energiapolitikáról a lisszaboni stratégia összefüggésében

3.1 Az energia alapvető szükséglet a modern társadalomban. Biztonságos energiaforrásra van szükségünk ahhoz, hogy kielégíthessük igényeinket a táplálék, hideg éghajlaton a fűtés, a világítás, a közlekedés, az árucikkek és a – napjainkban egyre fontosabb – távközlés és adatfeldolgozás iránt. Ezen igények kielégítésének módján azonban változtatni lehet és kell. A jelenlegi kihívásokkal (elsősorban az éghajlatváltozásával) szemben sürgősen paradigmaváltásra van szükségünk, hogy eljussunk az igen hatékony, alacsony széntartalmú energiaforrások felhasználgazdasághoz.

3.2 Az energia szorosan kapcsolódik a növekedést és a munkahelyteremtést célzó lisszaboni stratégiához: a lisszaboni célkitűzések eléréséhez elegendő energiára van szükségünk megfizethető és versenyképes áron. Az új energetikai megoldások ugyanakkor – különösen ha sikeresek a nemzetközi piacon – Európai versenyképességének és a magas minőségű munkahelyek létrehozásának erőteljes mozgatórugói lehetnek.

3.3 Az energiapolitika általános célkitűzései – a versenyképesség, az ellátás biztonsága és a fenntarthatóság – továbbra is

érvényesek. Az éghajlatváltozás komoly kihívása azt igényli, hogy a növekvő energiaszükségletet sokkal nagyobb energiahatékonysággal, valamint a megújuló és egyéb, alacsony szénfelhasználású energiaelőállító technológiák (például a jövőben esetleg a szén-dioxid-megkötés és -tárolás) jelentősen megnövekedett részarányával egyenlítsük ki. Az energiaellátás biztonságát a nagyobb energiahatékonyság, a források diverzifikálása, továbbá az EU egységes külkapcsolati fellépése is szolgálja. A versenyképességet a nyitott piacnak kell fokoznia, amelyen jól működő és tisztességes verseny valósul meg, beleértve a hálózatokhoz való hozzáférést is, garantálva a magas színvonalú közszolgáltatást.

3.4 Az állások mennyiségének és minőségének növelése a lisszaboni stratégia központi kérdése. Mivel a piaci verseny általában nagyobb termelékenységet igényel, ezért az energiapiaci vállalatoknak is hatékonyabbnak kell lenniük. Ha munkahelyek szűnnek meg az energiaszektorban, akkor az érintett munkavállalókat megfelelően támogatni kell. Ugyanakkor az energiafelhasználó ágazatokban lévő állásoknak elsőbbség biztosítható, és számuk emelhető. Elsősorban a nagyobb energiahatékonyság, valamint a megújuló energiaforrások és egyéb fejlődő technológiák felé történő elmozdulás teremt majd számos – főként magas szintű – munkahelyet.

3.4.1 Az energiapolitika társadalmi vetülete kellő figyelmet igényel a lisszaboni stratégia keretében. Foglalkoztatási kérdésekről és az energia mindenki számára megfizethető áron való elérhetőségéről, vagyis magas minőségű közszolgáltatásokról van szó. Szükség van a civil társadalom és így a szociális partnerek tevékeny részvételére az energiapolitika kialakításában.

3.5 Az EGSZB közelmúltbeli véleményeiben részletesen ismertette nézeteit a fent említett kulcsfontosságú energiapolitikai kérdésekben, és kellő időben véleményeket fogalmazt meg majd Európai Bizottság által az Európai Tanács energiacsomaggal kapcsolatos következtetései alapján előterjesztendő jogalkotási és más, részletes javaslatok vonatkozásában.

3.6 A kettős munka elkerülése céljából, és annak érdekében, hogy optimális hozzáadott értéket nyújtson az energiáról folytatott vitához, az EGSZB ebben a véleményben arra a kapcsolatra összpontosít, amely az energiapolitika és Európa mint tudásalapú társadalom – a lisszaboni stratégiáját alátámasztó jövőkép – között fennáll. Konkrétan az energiacsomag innovációval kapcsolatos kérdéseire fűzünk észrevételeket.

A technológia és az innováció szerepe századunk energiaügyi kihívásainak megválaszolásában

3.7 Politikailag rögzített célok és intézkedések képezik a keretet, azonban a technológia és az egyéb innováció (így a magatartás megváltozása) a valódi haladás kulcsfontosságú feltételei. Ez érvényes a nagyobb energiahatékonyságra mind az átalakítás, mind a felhasználás terén. Az innováció jelentős szerepet játszhat a külső energiaforrásoktól való függés csökkentésében az energiaszerkezet diverzifikációjának elősegítése révén. Határozottan szükség van innovációra annak érdekében, hogy az üvegházhatású gázok kibocsátásai csökkenthetőek legyenek a megújuló energiaforrások, a tiszta szén és egyéb fosszilis tüzelőanyagok, valamint a biztonságos atomenergia fejlesztése és felhasználása által.

3.8 Az innováció tág értelemben vett „megújítást” jelent. Új elgondolások kialakításáról és széles körű felhasználásáról szól, gazdasági értéké alakítva azokat. Magában foglalja a technológiai innovációt, csakúgy mint az új vezetési és egyéb, szervezési megoldásokat. Elsősorban az iparban zajlik, ám történhet a szolgáltatások terén és az állami szektorban is. Az innováció forrása gyakran – bár egyáltalán nem mindig – a kutatás. Ennek kapcsán az EGSZB utal „A biztonságos és fenntartható energiaellátás kutatásigénye” című véleményére (INT/146) (3).

3.8.1 A figyelem középpontjában olyan energetikai technológiák állnak, mint a hatékonyabb belső égésű motorok, a szélerőművek, a napelemek, a jövőbeli üzemanyagcellák, a hidrogén-technológia vagy a fúziós energia. Ugyanilyen jelentőséggel bírnak a kísérő technológiák, így az anyagfejlesztés vagy a meteorológia, amely – a jobb előrejelzés révén – hatékony optimalizációt tesz lehetővé.

3.8.2 A hatékonyabb energiafelhasználás érdekében alkalmazható technológiák köre szinte korlátlan: jobb szigetelés, kevesebb energiát fogyasztó elektromos berendezések, könnyebb anyagok, jobb ipari termék- és folyamattervezés, valamint hatékonyabb gépek. Ezzel összefüggésben fontos az energiaintenzív iparágak szerepe: amennyiben ezek nem támasztanak igényt a beruházásra és a szakértelemre, az innováció „elhal” az energiahatékony ipari technológiák nagy részét illetően az EU-ban.

3.8.3 Az információs és kommunikációs technológiák (IKT-k) számottevő potenciált képviselnek. Az IKT-k – csakúgy, mint bármely folyamatban – az energia-előállításban, -átalakításban és -elosztásban alkalmazva is nagyobb hatékonyságot és termelékenységet biztosíthatnak. Ugyanez igaz a biztonságos működésre is, különösen az energiaszállítási hálózatok tekintetében. Az IKT-k segítik a felhasználókat és a fogyasztókat energiafelhasználásuk „kézben tartásában”. Többértékű előnnyel járhatna például a csúcsterhelések csökkentése azáltal, hogy elősegítjük a felhasználók számára az árjelzésekre való azonnali reakciót. Szélesebb összefüggésben elmondható, hogy az IKT-k alkalmazása közlekedési szükségleteket válthatna ki például a távmunka és a telekonferenciák segítségével.

3.8.4 Az energia kezelése és az energiával kapcsolatos rendszerek működtetése terén is szükségünk van új utakra, innovációra. A cél e tekintetben magas színvonalú szolgáltatások biztosítása megfizethető áron. Példaként erre az energia-előállítási és -szállítási rendszerek, valamint a karbantartás biztonságos irányítása, továbbá a piac működtetése (cserék), a csúcsterhelések kezelése és a nappali kiigazítás szolgál. Végül, de nem utolsósorban a hatékony logisztika sokat jelenthet mind az energiaigény, mint pedig az energiahordozókkal való jobb gazdálkodás szempontjából.

3.8.5 Magatartásunk megújítására is szükség van. A fogyasztó a kulcsszereplő: mindnyájan hozzájárulhatunk az intelligensebb energiafelhasználáshoz, ez pedig új ötleteket és nagyobb tudást igényel. Nagy kihívást jelent a fogyasztók megfelelő tájékoztatása választásaik eligazítása céljából. A regionális és városi tervezés, valamint az építészeti megoldások és az építési előírások sokat tehetnek a polgárok energiaügyi döntéseinek alátámasztásáért; ezért támogatni kell a hatékony energiafelhasz-

nálására és az energiatakarékosságra irányuló hivatalos tájékoztató kampányokat.

3.9 Gyökeresen új megoldásokra van szükség, és a sürgős a változás. A gyökeres változások időbe kerülnek, ezért fontos, hogy azonnal megkezdjük az erőforrások hozzárendelését a változásokhoz szükséges feladatokhoz. Mindeközben a létező, bevált technológiákat széles körűen használatba kell venni, például a háztartások energiafelhasználásának csökkentése érdekében.

3.10 Annak érdekében, hogy az innovációt és a beruházásokat költséghatékony irányba tereljük, mennyiségi szempontból fel kell mérni a terjedő technológiák költséghatékonyágát. Fontos példa erre azon különféle technológiák költsége, amelyekkel elkerülhető 1 tonna szén-dioxid termelődése (a szélmalomok építése például sokkal költségesebb, mint a házak szigetelése).

Feltételek és politikai intézkedések az innováció ösztönzésére

3.11. Az innovációk létrehozása és átvétele bizonyos feltételeket és meghatározott politikai intézkedéseket igényel helyi, regionális, nemzeti és uniós szinten egyaránt. Az EU arra törekszik, hogy világszintű vezetővé váljon az energiahatékonyság és az alacsony szén-dioxid-kibocsátású technológiák terén, döntő fontosságú tehát, hogy e célkitűzés tükrében alaposan megvizsgáljuk az energiapolitikákat és az egyéb, vonatkozó keretfeltételeket.

3.12 A sikeres innováció első előfeltétele a képzett és igen motivált munkaerő, amelyet magas szintű oktatási rendszer támogat. Az új technológiák kifejlesztése elegendő kutatásfejlesztést és kockázatfinanszírozást igényel a kkv-k létrehozásának és beindításának szakaszában. Az egészséges és nyílt verseny újításra kényszeríti a vállalkozásokat. Szükség van a piacra jutásra, globális szinten is. A megújuló energia esetén a hálózati hozzáférés döntő jelentőségű lehet a sikeres innováció szempontjából. A szabályozási keret úgy alakítandó ki, hogy elősegítse az innovációt, többek között az újítók külön „jutalmazásával” (a kibocsátás-kereskedelmi rendszer – ETS – például nem „díjazza” azokat, akik már korán intézkedéseket tettek a kibocsátások csökkentésére). A túlszabályozás megfojtja az innovációt.

3.12.1 Beruházásokra van szükség az új technológiák használatbavételéhez. A vállalatoknak nyereségeseknek kell lenniük ahhoz, hogy képesek legyenek beruházni. Ez igaz a nagyobb energiahatékonyságba történő beruházások esetén is, még akkor is, ha ekkor a megtérülési időszak rövid lehet. Az energiaszektor néhány év óta igen nyereséges, azonban továbbra is csak kismértékben zajlanak itt beruházások. Közismert, hogy a tervezési és engedélyezési követelmények, valamint az engedélyeztetések lelassítják, sőt gátolják a beruházásokat. A beruházási kockázat csökkentése érdekében a szabályozási keretnek kiszámíthatónak és változatlanoknak kell lennie. Mivel az energetikai infrastruktúrába történő beruházások megtérülési időszaka gyakran hosszú, ezért kedvező lenne bizonyos hosszú távú szerződések alkalmazásának lehetővé tétele.

(3) HLC 241., 2002.10.7., 13. o.

3.12.2 Ahhoz, hogy egy vállalat új technológiák kifejlesztésébe vagy felhasználásába ruházzon be, az szükséges, hogy a beruházás kellően nagy piacokon hozammal járjon a számára. Mivel a nemzeti piacok legtöbbször nem elegendően nagyok ehhez, ezért a világpiacra jutás egyre inkább előfeltétele a beruházásnak. Ugyanilyen fontos a világszintű kereslet megléte és az egyenlő feltételek biztosítása. Az egyoldalú európai uniós intézkedések egyelőre nem teremtenek keresletet máshol, bár ez idővel megtörténhet. A szén-dioxiddal kapcsolatos díjtétel például számottevő ösztönző lehet, azonban ehhez globálisnak kellene lennie.

3.12.3 Továbbfejlesztendő és erősítendő az EU szilárd pozíciója az energiahatékonysággal és a megújuló energiákkal összefüggő technológiák világszintű piacán. Elősegítheti e célkitűzés teljesülését az Unió azon törekvése, hogy az élvonalban járjon az éghajlati politikák terén ambiciózus célok meghatározásával, továbbá az energiahatékonyság és a megújulóenergia-felhasználás terén. Ez azonban nem működik automatikusan. A célok és a hozzájuk tartozó határidők gondosan választandók meg, hogy reális lehetőség legyen teljesítésükre, különben csupán többletköltség és – esetleg – munkahelyek megszűnése lehet az eredmény. Így például megfelelő, a kész állapothoz kellően közel álló technológiák kell, hogy elérhetőek legyenek a fejlesztési folyamatban, időben a határidők teljesítéséhez. A különböző ágazatokban zajló beruházási ciklusokat is figyelembe kell venni.

3.12.4 Az EU, úgy tűnik, a piaci beavatkozásra helyezi a súlyt az innováció serkentésének eszközeként, ami nem biztos, hogy kellően hatásos. Az USA és néhány egyéb ország inkább támaszkodik a kutatás-fejlesztés közpénzből történő finanszírozására. Európában az energetikai K + F állami és magántőke általi finanszírozásának növelésére egyaránt szükség van. Technológiai együttműködést kell kialakítani a többi nagy szereplővel, akiknek politikáit és intézkedéseit folyamatosan nyomon kell követni. A tagállamok közötti együttműködést is igencsak fokozni kell, a nemzeti és uniós erőfeszítéseket pedig jobban össze kell hangolni anélkül, hogy megszüntetnénk a versenyt. Ösztönözni kell a közpénzből folyó kutatás és a vállalatok közötti szorosabb együttműködést, mind a kutatási menetrendek tervezése, mind pedig azok kivitelezése terén, annak biztosítására, hogy a kutatási erőfeszítések innovációhoz vezessenek. A javasolt ETI szerepet játszhatna ebben.

3.13 Az újítás tevékeny támogatásához általában eszközök együttesére van szükség. A különböző fejlesztési szakaszokban és piaci helyzetekben eltérő intézkedésekre van szükség a hatékonysághoz. A technológiák – annak alapján, hogy milyen intézkedések szükségesek ahhoz, hogy sikeres újításokká váljanak a piacon – például az alábbi három kategóriába sorolhatók:

- 1) A piactól távol, kutatási-fejlesztési fázisban lévő technológia: célzott támogatás nyújtandó a kutatás-fejlesztési és demonstrációs tevékenységekhez. Az árjelzések (mint amilyen a szén-dioxiddal kapcsolatos díj) nem elegendők.
- 2) A piachoz közeli, működő technológia, amely azonban még túl drága a piac számára: a szén-dioxid-díj lehet a megfelelő

ösztönző, továbbá a kereslet gyors növekedését és ezáltal nagy termelési volument biztosító, különleges támogatás.

- 3) Jó termék a piacon, amelyre ugyanakkor kicsi a kereslet (példák erre az energiahatékony technológiák terén találhatóak): a kulcsfeladat a tudatosság növelése, ami többek között energetikai auditrendszerek révén segíthető elő.

3.14 Intézkedések és eszközök széles választéka áll rendelkezésre uniós, nemzeti és regionális szinten. Egy adott célkitűzés elérését célzó intézkedések nagy gonddal választandók ki annak érdekében, hogy az eredményt költséghatékonyan érjük el. Gondosan fel kell mérni az intézkedés gyorsaságát annak érdekében, hogy elkerüljük az erőforrás-pazarlást és a nem kívánt következményeket. A közvetlen és közvetett célokat egyértelműen egyaránt szolgáló intézkedéseket amint lehet végre kell hajtani. A bonyolultabb – gyakran újfajta – intézkedések (mint amilyenek például a szén-dioxid piaci árának meghatározását szolgálók) először alaposan tanulmányozandók. A bonyolultak, a nem kívánt mellékhatások és az optimálist el nem érő megoldások elkerülésére mellőzendők az egyetlen célkitűzésre alkalmazott többszörös intézkedések. Az alkalmazandó intézkedések kiválasztásakor az is fontos, hogy számításba vegyük a belső piac hatékony működését, ami eddig nem mindig történt így.

3.14.1 A kutatás-fejlesztés finanszírozása: idevonatkozóan az EGSZB főként „Beruházások a tudásba és az innovációba (lisszaboni stratégia)” című véleményére utal (INT/325). E téren az EU egésze egyértelműen el van maradva az USA és néhány egyéb, főbb versenytárs mögött. A hetedik kutatási és fejlesztési keretprogram hét éven át összesen mintegy 4 milliárd eurót rendel az energiaügyhöz (az ITER megépítésén kívül), míg az USA energiaügyi törvénye 4,4 milliárd dollárt javasol a szövetségi költségvetésből csupán 2007-re, és annak későbbi növelését. Az energetikai K + F közpénzből történő finanszírozásának fokozásán kívül a magántőke részvételének növelését ösztönző intézkedéseket is hozni kellene, ugyanakkor ösztönözni kell az EU-tagállamok közötti együttműködést.

3.14.2 Oktatás és képzés: az európai oktatás és képzés minőségének javítására irányuló erőfeszítéseken kívül az energia területét a fiatalok számára kedvező távlatokat nyitó, vonzó karrierlehetőséggé kell tenni. Mivel a technológiák minden eddiginél gyorsabban változnak, létfontosságú az egész életen át tartó tanulás.

3.14.3 A lakosság tudatossága: nagy kihívást jelent az, hogy minden egyes polgár magatartásán változtassunk az okosabb energiafelhasználás érdekében. Ennek kapcsán számottevő az iskolák és a tájékoztató kampányok szerepe. A jövő polgárainak e téren való nevelése már az általános iskolában megkezdődhetne, hiszen a gyerekek nagyon fogékonyak a bolygónk sorsát érintő kérdésekre, és készek a cselekvésre. A szakmai és vállalati körökben, többek között önkéntes megállapodások alapján végzett energetikai auditok jó eredményeket hoztak.

3.14.4 Ármechanizmusok, adók: a jól kialakított árjelzések eredményesen támogathatják az innovációt a felhasználók választásainak irányításával. A magasabb árak általában nem túlzottan hatásosak az energiafelhasználás csökkentésének eszközeként: jól ismert tény, hogy az energiaárak többnyire kevésbé rugalmasak.

3.14.5 Támogatások: a jól megtervezett támogatások hatásosan irányíthatják a választásokat. A tanulási görbék korai szakaszában gyakran támogatásra van szükség az egyébként túl magas kockázatok ellensúlyozására. Annak érdekében, hogy a versenyt ne torzítsák, csupán a piaci hiányosságok kiküszöbölésére létező uniós szabályok keretében alkalmazhatók. A támogatások időben korlátozandók, és fokozatosan „kifuttatandók”. Az energiahatékonyság fokozása érdekében megfelelő ösztönzők fejlesztendők ki a (gyakran rövid megtérülési idejű) energiahatékony berendezések kezdeti többletköltségei leküzdésének elősegítésére.

3.14.6 Politikailag kialakított célok és kötelezettségek: jelzik a fejlesztés kívánt irányát. A beruházási döntések szempontjából ugyanilyen jelentősek a célok eléréséhez ténylegesen alkalmazott politikai eszközök. A célok kitűzésekor szem előtt kell tartani, hogy általában a gazdaság egyes részei nyernek, míg mások veszítenek általuk, és a túlzottan ambiciózus célok több kárt okozhatnak, mint amennyi hasznot hajthatnak. Jelenleg tendencia látszik kibontakozni arra, hogy egyazon célkitűzés kapcsán az átfogó célok mellett részcélokat is megfogalmazzanak – ilyenek például a szén-dioxid-kibocsátás csökkentésére irányuló célok, valamint az annak teljesítéséhez szükséges, a megújuló energia felhasználásának fokozására vonatkozó célkitűzések. Ez az optimálist el nem érő megoldásokhoz vezethet az átfogó cél elérése terén. Mind a célkitűzések, mind pedig a specifikusan megválasztott eszközök alapos hatáselemzést igényelnek, mint például az iparral kötött megállapodások Németországban és Finnországban.

3.14.7 Kibocsátáskereskedelem, zöld/fehér bizonyítványok: hatásos eszközök, amelyek helyes tervezés esetén a kitűzött célokhoz vezetnek. A költségek azonban nehezen becsülhetők fel előre, és nagymértékben eltérőek lehetnek. Minél nagyobb a piac és a jogok, illetve bizonyítványok kereskedelmében részt vevő piaci szereplők száma, annál jobb. A világpiacra versenyző vállalatokra alkalmazva a rendszernek globálisnak kellene lennie annak érdekében, hogy ne torzítsa a versenyt.

Kelt Brüsszelben, 2007. július 12-én.

3.14.8 Szabályozás vagy kötelező erejű normák: a gondosan kialakított szabályozás elősegítheti az innovációt. A szabályozás különösen annak lehet eredményes eszköze, hogy megszabaduljunk az idejétmúlt technológiáktól. A hatékonysági szabványok emelésére vonatkozó ambiciózus középtávú célok kitűzése ösztönözheti az energiahatékony termékekre irányuló innovációt. Az újítás elfojtásának kockázata ugyanakkor mindig jelen van. Mindenesetre biztosítani kell, hogy a szabályozás ne állítson fel piaci korlátokat.

3.14.9 Önkéntes normák, önkéntes megállapodások, tanúsítás: ezek innovációbarát szakpolitikai eszközök. Lehetséges, hogy nem mindig vezetnek konkrét céljaik eléréséhez, azonban nagy előrelépést tesznek lehetővé az innovációban, gyakorlatilag káros mellékhatások kockázata nélkül.

3.14.10 Közbeszerzés: A közbeszerzés jelentős szerepet játszhat az energetikai innováció ösztönzésében. Ezt célzó módszereket kell kifejleszteni és széles körben elterjeszteni. A „zöldebb” beszerzés általában életciklus-elemzés lefolytatását igényli, ami – más, új eljárásokkal egyetemben – gyakran a hatóságok továbbképzését teszi szükségessé. A betartandó közösségi közbeszerzési szabályok a beszerzések „zöldebbé tételéről” rendelkeznek azáltal, hogy a technika jelenlegi fejlettségi szintjének megfelelő megoldásokat követelnek meg.

3.14.11 Az energiaszektor szükséges, sürgős átalakítása érdekében fel kell gyorsítani az innováció ütemét. Az EGSZB sürgeti, hogy szenteljének különleges figyelmet az alábbi intézkedéseknek:

- egyes intézkedések, amelyek révén a szén-dioxid-kibocsátás gazdasági ára a megfelelő szinten állapítható meg,
- a K + F közpénzből és magántőkeből történő finanszírozásának kiterjesztése új energiaformák és az energiahatékonyság támogatása érdekében,
- a szabályozás (vagy ha az költséghatékonyabb, más intézkedések) felhasználása annak érdekében, hogy gyorsabb legyen az előrelépés a termékek valamennyi fajtája energiahatékonyságának javításában,
- a közbeszerzés sokkal tevékenyebb felhasználása az energiahatékonysági szabványok emelése érdekében, különösen az építőipar területén.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság

elnöke

Dimitris DIMITRIADIS